

Kā būt tuvu, esot tālumā

Par savstarpējām attiecībām un komunikāciju, tiekoties tiešsaistē

Ik pa laikam aizdomājos, kā tas būs, kad šis savāda laiks beigsies. Vai mēs pratīsim sarunāties tāpat vien, par sevi, par dzīvi, bez 40 minūšu ierobežojuma vai tradicionālā kopsavilkuma tikšanās beigās “...tātad... un termiņš ir...”? Bez ierobežotā laika mērķtiecīgas virzības uz rezultātu. Kad mērķis un rezultāts IR pati parunāšanās un kopā būšana, ko mēs radām paši – šeit, šajā brīdī, ar to, kas mums ir. Dalos pārdomās bez pretenzijām uz zinātniski pārbaudītām patiesībām, bet ar praktiskiem, attālinātās dzīves laikā sadzirdētiem un noderīgiem piemēriem, idejām, ieradumiem – par vienkāršu sarunāšanos, attālināti.

Inga Pāvula, *Skola2030*, foto: *freepik.com*; *Skola2030*

Mums katram vajag cilvēkus un sarunas. Vienkāršas sarunas, kurās var pastāstīt, kā iet, kā jūties, ko dari, un uzklausīt otru. Sarunas, kuras var nebūt ar konkrētu mērķi – kaut ko risināt, apspriest u. tml. Mēs visi pazīstam tādas sarunas klātienēs dzīvē – kā īsu vārdu apmaiņu ar nejauci, neplānoti satiktu kolēģi/paziņu/kaimiņu/draugu. Pagalmā, autobusa pieturā, veikalā starp produktu plauktiem, skolas gaitenī vai kafijas dzeršanas laikā garajā starpbrīdī skolotāju istabā. Sarunas, kas

beidzas ar “labi, ka satikāties”, “labi, ka parunājāties”, “bij’ prieks tevi satikt” u. tml., un varbūt vēl arī “jāsarunā biežāk satikties”.

Un jāteic, ka šos “bij’ prieks jūs visus satikt”, “lieliski, ka šo noorganizēji”, “atkārtosim šo kafijas dzeršanu kopā arī nākamnedēļ” es dzirdu un piedzīvoju arī attālinātā režīma pasaulē! Jā, tās vairs nav nejaucas, jā, kādam ir jāuzņemas šādu tiešsaistes tikšanos sarīkot, –jāpieņem lēmums, kur un kad, jāizveido un jānosūta saite, jā, ir jāatrod un jāieplāno laiks šādām sarunām – vienkārši sarunām.

Kāds varbūt teiks "man to zūmu/tīmsu/vatsapu ir par daudz, es vairs nevaru tos ekrānus.", "labāk izolējos, norobežojos, lasu grāmatas, skatos filmas, koncertus" (*patērēju un bagātinos*) un nemeklē sarunas ārpus tām mērķtiecīgajām, vajadzīgajām, uz rezultātu vērstajām sarunām, nemeklē to parunāšanos, kura prasa piešķirties, izrādīt interesi vai tikai piekrišanu būt klāt un klausīties, iesaistīties, interesēties par citiem un dalīties – radīt sarunu šeit un tagad (*radu un bagātinos*). Nu, labi, negribas vairs ekrānus, negribas lasīt un rakstīt, jo acis ir nogurušas, tad – laiks nogurdināt ausis un muti! Sazvanāties, lai parunātos, – pastaigāties, izbaudot, kā pagarinās dienas gaišais laiks; vai ierunājam audio-

Attiecības un attieksmes, kuras klātienē bija iespējams nepamanīt vai tīši neievērot, nerisināt, attālināti vairs noslēpt nevar – un to pauž attieksme – lūdzu, es te esmu, bet varu neredzēt jūs, varu nerādīt sevi, varu būt drošībā.

ziņu – paužam kādu ideju, sakām paldies vai uzdodam jautājumu, vai dalāmies garākās pārdomās – , ko varam nosūtīt, lai otrs noklausās un atbild – vakariņas gatavojot, brokastojot vai slēpojot –, kad vien ir laiks.

Runājot par skolu, attālinātais laiks lieliski izceļ to, kas bijis un varbūt palicis nepamanīts klātienē – ir īpaši par vēlēšanos komunicēt, kontaktēties, par skolēnu savstarpējām attiecībām, attiecībām ar skolotāju un attieksmi. Ja mums kā skolotājam gribas pārvest, ka skolēni tiešsaistes stundās neslēdz kameras, vispirms padomājam – kā bija, kad mēs mācījāmies klātienē? Kāda bija konkrētās klases gaisotne, emocionālā vide? Ja es kā skolēns klātienē šajā klasē jutos slikti, biju spiests sēdēt kopā stundās, mierīgi biju, nekur nevarēju aiziet, taču attālināti es gan varu noslēpties, varu vienlaikus būt klāt un nebūt, un ... neviens neko man nevar padarīt! Ja klātienē pie kāda skolotāja stundās esmu juties slikti (nesaprotu, nevaru jautāt, nepatīk attieksme), tomēr esmu spiests nākt uz šīm stundām, nevaru izvairīties, tad tiešsaistē es gluži noteikti varu "izslēgt šo skolotāju" vai "izslēgt sevi", paslēpties. Attiecības un attieksmes, kuras klātienē bija iespējams nepamanīt vai tīši neievērot, nerisināt, attālināti vairs noslēpt nevar – un to pauž attieksme – lūdzu, es te esmu, bet varu neredzēt jūs, varu nerādīt sevi, varu būt drošībā.

Inga Pāvula

Un tas pats attiecas arī uz pieaugušajiem – ir skolotāji, kas neslēdz kameras tiešsaistes sanāksmēs ar kolēģiem, kas neieslēdz kameras, esot tiešsaistē ar skolēniem, vai vispār nerīko tiešsaistes stundas. Visticamāk tā īpaši negribas strādāt ar tām klasēm, ar kurām arī klātienē nebija viegli. Varbūt šis ir laiks, kas palīdz mums ieraudzīt savstarpējā saskarsmē un attiecībās to, ko vajadzētu mainīt brīdī, kad atkal atgriezīsimies klātienē, tiešā saskarsmē, kad fiziski noslēpties nevarēs kā aiz melnā ekrāna un izslēgt mikrofonu.

Protams, mēdz būt objektīvi apstākļi un iemesli, kas kavē būšanu saziņā pilnvērtīgi, – vājš interneta pieslēgums, tehnoloģiski apgrūtinājumi, ar kuriem jārēķinās. Tehniskas ķibeles parasti rada aizkaitinājumu, *uzvelk*, turklāt visas iesaistītās puses – gan skolotājus, gan skolēnus, gan vecākus. Ko darīt? Apzināties, ka tā ir mūsu izvēle – dusmoties uz skolotāju vai bērnu, kas nav jēdzīgi, vai pieņemt un saprast šos objektīvos apstākļus, meklēt risinājumus. Svarīgi ir neiekrist šajā aizkaitinājuma, dusmu un vainošanas vilnī, apzināties un pieņemt situāciju, darīt labāko, ko tajā brīdī varam.

Varbūt šis ir laiks, kad varam paplašināt savus priekšstatus par to, kas ir iespējams, apzināti meklēt iespējas, nevis koncentrēties uz ierobežojumiem. Ir, ir jādodomā, kā padarīt vieglāku šo laiku, kad grūtumu un stresu tāpat pietiek!

Dažas idejas labākai komunikācijai tiešsaistē

Neitrāls, drošs fons, kas ļauj justies ērti. Gan satiekoties uz parunāšanos, gan tiešsaistes stundā vai sapulcē – labais stils ir ieslēgt kameras, lai redzam cits citu un varam sasveicināties. Atceries, ka svarīgi ir redzēt tieši tevi, nevis to, kāds tev grāmatu plaukts vai virtuves skapīši. Ne visi ir gatavi uzņemt visu klasi vai visus kolēģus “virtuāli ciemoties” savās mājās. Lai justos ērti un droši, izmantojam – iemācāmies un iemācām citiem – tehnoloģiju piedāvātos fonus, augšupielādējam paši savas fotogrāfijas, ko ielikt fonā! Vienojamies par kopīgu fona tēmu un, piemēram, satiekamies mežā vai plavā, vai pludmalē – kur nu kuru reizi gribas vai kas atbilstu mūsu tikšanās tēmai.

Es tevi redzu – kad es runāju, tu klausies! Uzticēšanās. Ieslēgtas kameras ir ļoti saistītas ar drošību un uzticēšanos. Ir labi kopīgi vienoties, kuros brīžos kameras ieslēdzam un kad varam izslēgt, lai esam uz viena izpratnes viļņa. Piemēram, ja tiešsaistes stundā jāklausās skolotāja 15 minūšu stāstījums un tā laikā jāveic piezīmes, iespējams, skolēniem kameras nav jāieslēdz, bet, kad atbildam uz jautājumiem, paužam savu viedokli, stāstām cits citam, tad ir svarīgi, ka mēs katrs redzam, ka mūs klausās un dzird, un man nav jādomā, vai aiz “melnā lodziņa” sēž visa ģimene un apspriež manis teikto.

Kopības sajūtas radīšana, pieņemšana un vieglums. Nenovērtējam par zemu vieglumu un prieku, radoši meklējot veidus, kā panākt, lai ikviens justos droši tiešsaistes tikšanās laikā! Kāda skolotāja stāstīja, ka meitenes 12. klasē neslēdz kameras, jo mati nav safrizēti un izskatoties “šausmīgi”, un skolotāja ierosināja visiem satikties cepurēs, turbānos, lakatos – reālos vai virtuālos. Visi pārsteigti, ieraugot cits citu, pāris minūtes izsmejas, un tad pie darba – matemātika! Uzliekot kādu realitātes vai problēmas “filtru” – virtuālu vai reālu – tā var būt lampiņu virtene, krāsainas cepures, brilles, jebkas, kas ienāk prātā –, panākam jauktību, vieglumu un pieņemšanu, lai neviens nejūtas neērti.

Es neesmu viens. Kas ir man blakus? Skaties – ekrānā mēs taču esam cits citam blakus! Kurš nu kuram šodien? Kas man sēž vienā, kas – otrā pusē? Vai tas nav līdzīgi, kā sēdēt līdzās skolas solā? Kad ekrānā redzam ne tikai sevi un skolotāju, bet arī parējos skolēnus, atbrīvojamies no ilūzijas, ka esam vieni, un dabūjam sajūtu, ka esam kopā ar citiem, ar kuriem kopā ejam cauri līdzīgam procesam, apgūstam vienu tematu, saskaramies ar līdzīgām grūtībām. Uzturam saikni un varam sarunāties par līdzīgām lietām. Tāpēc ir svarīgi ieraudzīt tos, kuri ir līdzās, un to var panākt, nomainot tiešsaistes dalībnieku izkārtojumu, dodot iespēju sadalīties grupiņās un laiku, lai parunātos. Tāpat kā klasē.

Laikus pabrīdini! Ja uz kādu brīdi jāatslēdzas, tad ir labi ierakstīt čātā vai kā citādi pabrīdināt citus – kad tu pēkšņi pazūdi melnajā lodziņā vai izej ārā, atstājot vien fonu, ko mums pārējiem domāt? Kas notika, ko kāds pateica, kā vispār tā drīkst – prātā uzzibsnī dažādas nevajadzīgas interpretācijas. Protams, pabrīdināt var par paredzamām darbībām. Pabrīdināt varam arī tad, ja zinām, ka tajā dienā varētu būt paredzami tehniski apgrūtinājumi, piemēram, interneta signāla traucējumi vai dators niķojas.

Sadosimies rokās, lai sajustu kontaktu! Un vēl – pamēģiniet atvadoties tāpat virtuāli sadoties rokās. Tā vienkārši – pastiepiet rokas uz sāniem tiem, kas jums blakus. Virtuāli rokas saskarsies. Izdevās? Tepat vien jau mēs esam – rokas stiepiena, zvana, datorekrāna attālumā. Sajutāt? Atceramies to! Labi? ☺

Ziņu izdevums skolotāju atbalstam
pilnveidotā mācību satura un pieejas īstenošanai

Februāris 2021
Nr. 16

Kā iedegt zinātkāri ar tehnoloģijām?

Par skolu ar tehnoloģisku azartu –
Liepājas Raiņa 6. vidusskolas
stāsts. – 32.lpp.

Ar fascinēšanas efektu nepietiek!

Par to, kā skolotājam būt tehnoloģiju
bagātā pasaulē – intervija ar
LU profesori Lindu Danielu. – 4.lpp.

Daba ir labs skolotājs – leteikumi mācībām ārā

Darbojoties ārā, bērni jūtas
mierīgi, brīvi un laimīgi. Iesaka
Agrita Miesniece. – 44.lpp.

Saturs

Tehnoloģiju džungļi – izdzīvot, izzināt, baudīt?	3
Kā skolotājam būt tehnoloģiju bagātā pasaulē?	4
Intervija ar Lindu Danielu	
Vienīgais ierobežojums tehnoloģiju lietošanā skolā ir skolotāja iztēle un domāšana. Intervija ar Edgaru Bajarunu	12
Jaunās iespējas: digitalizācijas ienākšana skolās	17
Edgars Bajaruns, Alnis Auziņš	
Kā būt tuvu, esot tālumā. Inga Pāvula	19
Deviņi mācību notikumi – efektīvā tiešsaistes stundā. Dina Šavlovska	22
Ieteikumi datorikas mācīšanā. Ilmārs Zuičīks	28
Par skolu, kur dzīvo zinātkāre un tehnoloģiju azarts	32
Liepājas Raiņa 6. vidusskolas pieredze	
Jaunās un digitālās tehnoloģijas pirmsskolā	38
Ķekavas novada pašvaldības PII "Avotiņš" pieredze	
Mācīšanās dabā mazajiem. Agrita Miesniece	44
Digitālās tehnoloģijas sportā un veselībā	48
IT Izglītības fonds piedāvā mācību materiālus tehnoloģiju mācību jomā	51
Mācību materiāli svešvalodām	52
Skola2030 atbild uz skolotāju jautājumiem	53
Vai pilnveidotajā mācību saturā atsevišķi definēta arī karjeras izglītība?	
Vai bērnam, beidzot pirmsskolu mazākumtautības programmā, obligāti jālasa pareizi un raiti visi vārdi latviešu valodā?	
Par ko sapņo bērni?	54
Aktualitātes	55

Redaktore: Inese Tamsone

Redkolēģija: Zane Oliņa, Alnis Auziņš, Katrīna Duka-Gulbe, Mihails Basmanovs,
Liene Rolanda, Rasa Dirvėna, Ieva Ušča

Korektūra: Alnis Auziņš

Maketētāja: Gita Dimdiņa

Vāka foto: Rudīte Ecētāja-Liepiņa. Heidija zīmē sniegā

Saziņai: info@skola2030.lv, tālr. 66051908

www.skola2030.lv

© Valsts izglītības satura centrs | ESF projekts Nr.8.3.1.1/16/I/002 Kompetenču pieeja mācību saturā.

Domāt. Darīt. Zināt. materiālus drīkst izmantot informatīviem, izglītības un pētniecības mērķiem, obligāti norādot avotu. Ja vēlaties izmantot materiālus citiem nolūkiem, rakstiet uz e-pasta adresi info@skola2030.lv.

Skola2030 – atbalsts mācību pieejas maiņai

Valsts izglītības satura centra (VISC) īstenotā projekta “Kompetenču pieeja mācību saturā” mērķis ir izstrādāt, aprobēt, pēctecīgi ieviest Latvijā tādu vispārējās izglītības saturu un pieeju mācīšanai vecumā no 1,5 gada līdz 12. klasei, kā rezultātā skolēni gūtu dzīvei 21. gadsimtā nepieciešamās zināšanas, prasmes un attieksmes.

DOMĀT. DARĪT. ZINĀT.

www.skola2030.lv

©Valsts izglītības satura centrs | Projekts Nr. 8.3.1.1/16/I/002 Kompetenču pieeja mācību saturā

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē